

9. Заворський С. Видавнича діяльність Київської «Просвіти» в 1917 – 1919 роках / Заворський С. Вісник Книжкової палати. – 1999. – № 6. – С. 25.

10. Закон про утворення окремою інформаційно-видавничого відділу при Міністерстві Земельних Справ / Вісник Державних Законів... – 1919. – 31 серп.

11. Мельник Е. Видавнича справа в Україні в період Директорії / Е. Мельник Етнічна історія народів Європи. – 2000. – Випуск 6. – С. 76.

УДК 351:81:14

Наталія Попович

ФІЛОСОФСЬКЕ ПІДГРУНТЯ АКТУАЛЬНОСТІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАУЦІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті подано історичний досвід філософських досліджень ролі і значення мови для розвитку науки, на підставі чого обґрунтовується необхідність у межах наукової галузі «державне управління» розвитку самостійного лінгвістичного напрямку. Спираючись на традиції та логіку розвитку сучасного наукового знання, запропоновано ввести до предметного поля науки державного управління категорії мислення лінгвістики. Зважаючи на спадкоємність і експансійні тенденції досліджень сучасних гуманітарних наук, наголошується на необхідності розуміння лінгвістичних механізмів творення науки.

Ключові слова: державне управління, філософія мови, лінгвістичне дослідження, лінгвістичний напрям.

Постановка проблеми

Кількість досліджень у науковій сфері державного управління непинно зростає, поглиблюються та систематизуються наукові знання, серед яких дослідження мови науки державного управління набуває все більшої актуальності. Необхідність чіткого формулювання висловлювань зобов'язує – і не тільки фахівців з мови – а й, однаковою мірою, теоретиків державного управління, логіків, філософів добре розуміти лінгвістичні механізми конструювання точної, позбавленої двозначності мови науки [9, с. 440].

Підвищення ролі науки в сучасному суспільстві, зростання її соціального престижу в усіх галузях людської діяльності ставить високі вимоги до знань про мову науки, сучасний період існування якої характеризується як період орієнтації на розвиток інтелектуального творчого потенціалу особистості. Можна сказати, що сьогодні людська цивілізація просувається вперед не тільки зростанням виробництва, а й за рахунок духовного вдосконалення самої людини, розвиток якої зумовлений зміною цільової орієнтації науки [12, с. 575].

Мета

Метою статті є пошук філософського підґрунтя вирішення лінгвістичних проблем у науці державного управління для конструювання точної, позбавленої двозначності мови. Цінними для нас є

теоретичні узагальнення основного завдання філософії лінгвістичного аналізу, яке полягало в необхідності розробки систематичної теорії значень мовних виразів, яка є одночасно теорією розуміння.

Актуальність дослідження спричинена вибухом лінгвістичних пошуків у всіх сучасних гуманітарних науках. Проблема мови науки не є новою, вона має філософські витoki, їй присвячено розділи монографій і навчальних посібників; мають свій предмет дослідження і стрімко розвиваються філософська лінгвістика, соціологічна лінгвістика, політична лінгвістика. А міждисциплінарний характер сучасних наук передбачає наявність у предметному полі власних лінгвістичних досліджень. Сьогодні наука і практика державного управління стала одним з основних повноправних і самостійних об'єктів лінгвістичних досліджень, тому, зважаючи на потребу часу і перспективність розвитку самої наукової галузі, визнається необхідність залучення лінгвістичних категорій у парадигму пізнання державного управління.

Однією з перших, якщо не першою, звернулася до мови науки, її подвійної природи, філософія, визнавши необхідність створення бездоганно логічного синтаксису. Золотий вік філософії мови збагатив філософську думку не лише вивченням повсякденного спілкування, а й глибоким дослідженням проблем логічної формалізації. І не безпідставно, філософія і лінгвістика, за висловом Ж. Рюс, «тяжють одна до одної» [9, с. 440].

Хронологію, власний погляд на дискусійність і різноплановість розуміння та тлумачення проблеми мови науки подано у «Філософії» Надольного І. Ф., де проаналізовано період у майже сто років – від початку 20-х років ХХ століття [12]. Учений зазначає, що аналіз мови науки розпочато у межах філософії з позицій логіки. Так, за допомогою логічного аналізу представники Віденського гуртка пропонували очистити мову науки від позбавлених смислу псевдоречень.

Австрійський філософ Р. Карнап, спираючись на М. Шліка, розробив модель наукового знання, відповідно до якої «в основі наукового знання лежать абсолютно достовірні протокольні (такі, що утворюють емпіричний базис науки) речення, котрі виражають чуттєві верифіковані суб'єкта. Усі інші речення науки мають бути верифіковані, тобто зведені до протокольних. Ті речення, для яких процедура верифікації виявляється неможливою, не мають смислу і мають бути усунуті з науки» [12, с. 163].

Прагнучи зблизити філософські та наукові дослідження і перебуваючи на позиціях логіко-семантичного аналізу мови науки і філософії, представники Львівсько-Варшавської школи (К. Айдукевич, Я. Лукасевич) пропонували усунути неточності та двозначності в мові науки, вимагаючи надати філософським міркуванням логічно точного статусу.

Але поворот від жорстких логічних вимог до природності в мові науки відбувся у філософській течії «лінгвістичного аналізу» (Д. Мур, Л. Вітгенштейн, Д. Остін та ін.), де подання філософських проблем бачили у вигляді дилем, які вирішуються через лінгвістичний аналіз та уточнення значення слів.

Звісно, лінгвістичний аналіз тих чи інших термінів часто дозволяє виявити сутність досліджуваних явищ. Мова у цілому і категоріальний (термінологічний) апарат будь-якої науки є моделлю об'єктивної реальності, яку вони відбивають. У категоріальному апараті вміщено сутність вивчених явищ і процесів. Лінгвістичний аналіз може дати багато необхідної інформації, дати відповідь на багато запитань, що виникають під час дослідження, може стати додатковим методом дослідження завдяки

тому, що у процесі життєдіяльності багатьох поколінь людей використовували в науці та практиці поняття віками уточнювалися та шліфувалися. Ця теорія справила значний вплив на сучасну лінгвістику.

Хоча точність і логічність (які традиційно є критеріями наукового мислення або дослідження) вважаються єдиними та головними показниками науковості, все ж таки вони мають не менше недоліків, ніж переваг. Слово вивчаємо, головним чином, через посередництво слова, що неминуче прирікає на суб'єктивність дослідження і беззаперечну його віднощність.

Тому справжнім об'єктом лінгвістичного аналізу є не мовні витвори і навіть не мовна діяльність, а мовна система ідіолекта суб'єкта – автора наукового твору та його мовна компетенція. Ступінь наукової зрілості та серйозності думки визначається серед інших чинників, розумінням специфічності й обумовленості так званих логічного та образного мислення [7, с. 19–38].

Логічні позитивісти твердження науки (висловлювання учених) відносили до двох видів – теоретичного та емпіричного. Логічний аналіз мови науки передбачав: зведення, редукцію теоретичного знання до емпіричного і чуттєвого та емпіричну перевірку (верифікацію – від англ. *verificare* – перевірка, підтвердження) емпіричних висловлювань. Тобто логічний позитивізм прагне піддати все наявне знання критичному аналізу з позицій принципу верифікації (верифікованості).

Підсумувавши наявні у неопозитивістів погляди на завдання філософії, необхідно підкреслити їх прагнення не систематизувати та узагальнити конкретно-наукове знання, а аналізувати мовні форми знання, «тому предметом неопозитивістської філософії стала мова науки як спосіб вираження знання, а також діяльність з аналізу цього знання та можливостей його вираження у мові».

Неопозитивісти більш ґрунтовно аналізували різні типи, види наукових речень, уточнювали логіко-лінгвістичну проблему смислу та значення речень. На цьому шляху формальна логіка, лінгвістика і філософія збагатилися багатьма цінними розробками.

У середині ХХ століття сформувалася філософська течія «структуралізм» і, як напрям соціогуманітарного пізнання, структуралізм був покликаний виявити структуру, тобто сукупність відношень між елементами цілого, що «зберігають свою сталість у ході різних перетворень і змін» [12, с. 166]. Структуралісти досліджували культуру, як сукупність знакових систем, найважливішою з яких, крім науки, мистецтва, релігії була названа мова.

На етапі «лінгвістичного структуралізму» зроблено спробу визначити структуру мови (хоч і поза її розвитком). Використання структурного методу допомогло перейти від поверхневих, усвідомлених зв'язків до прихованих, неусвідомлених закономірностей, що і дало можливість стверджувати, що для філософської та лінгвістичної науки структуралізм цінний своїми розробками механізмів комунікації.

Серед недоліків розвитку наукового знання вбачають недооцінку індивідуальності носія мови, від чого гуманітарні науки сучасного етапу намагаються позбавитися, розвиваючи у власних напрямках лінгвістичні течії, лінгвістики або мікролінгвістики. Справді, зміною вектора лінгвістичних пошуків сучасна наука зобов'язана, перш за все, аналітичній філософії та структуралізму. Але філософи аналітичного напрямку (саме так з 50-х років почали називати представників лінгвістичної філософії) як раз і мали такий недолік – у методі дослідження досліджуваний об'єкт був виведений за процес розвитку.

Так, у роботах Л. Вітгенштейна [2] накреслено широкий спектр проблем, пов'язаних із роллю мови у відновленні реальності, а також поставлено питання про істину, у тому числі наукову, саме як про лінгвістичну проблему. У його пізніх роботах розкривається ключове для нього поняття «мовних ігор», як своєрідного аналітичного методу з'ясування мови, висвітлення її функцій. Цей метод бачиться ученому єдиною можливим, як пошук виходів із різного роду концептуальних «глухих кутів», на які здатна і філософська, і лінгвістична традиції. Л. Вітгенштейн шукав чітку логічну модель знання-мови, загальної матриці речення, де було б вміщено сутність будь-якого висловлювання. Сукупність таких висловлювань він уявляв як картину світу. Через рухливість, мобільність, універсальність мовних функціональних систем Л. Вітгенштейн назвав їх «мовними іграми». Його ідея посіла важливе місце серед принципів комунікації. Представники аналітичної лінгвофілософії постулювали: семантика слова – це способи його вживання і правила мовленнєво-культурної «гри» [8, с. 32].

Становлення філософії мови як самостійної науки пов'язують з ім'ям В. Гумбольдта. На формування лінгвістичних поглядів Гумбольдта справили вплив основні положення німецької філософії, це, перш за все, філософські розвідки відомого німецького філософа І. Канта. Суперечливі властивості мови В. Гумбольдт намагався сформулювати у вигляді антиномій, в існуванні яких він бачив діалектику мови.

Задовго до Е. Сепіра, Б. Лі Ворфа та Л. Вайсгербера О. Потєбня [8], ґрунтуючись на гумбольдтіанських уявленнях про мову, як про діяльність духу, сформулював ту фундаментальну наукову і загальнофілософську проблему, яка тільки в середині ХХ ст. набула своєї особливої актуальності як так звана гіпотеза мовної віднощності Сепіра-Ворфа: різні мови по-різному «сегментують» зовнішній світ і внутрішній досвід людини; по-різному відображають окремі моменти дійсності і конструюють цю дійсність. Звідси – різний вплив на поведінку людини: людина поводиться з речами так, як подає (семантично окреслює, інтерпретує, експресивно акцентує) це мова. Мова нав'язує мисленню людини ідіоетнічну семантику, різні конфігурації смислів, навіть якщо останні пов'язані з такими засадчими категоріями філософії, як «час, простір, особа тощо».

Джерелом філософського структуралізму виступила структурна лінгвістика, у якій були сформульовані основні методологічні принципи сучасних лінгвістичних досліджень.

Філософський структуралізм слід розцінювати як антитезу вирішення антропологічних проблем філософського екзистенціалізму, основним джерелом розробки методології якого була структурна лінгвістика і, насамперед, теоретичні настанови швейцарського лінгвіста Фердинанда де Соссюра. Його новаторство полягало в обґрунтуванні системно-структурного підходу до вивчення мови як знакової системи, що підкоряється своєму особистому внутрішньому порядку. У такий спосіб Соссюр вивів мову з емпіричної орієнтації її використання. З цією метою він увів принципів розрізнення мови та мовлення, синхронії та діахронії. Він поставив за мету дослідити мову в її певний момент часу, як константу (синхронний аспект), не заперечуючи, однак, історичного її розвитку (діахронний аспект). Щодо розрізнення мови та мовлення, то мова – сукупність правил, яким індивід повинен підкорятися, мовлення – сукупність реальних фраз, що припускають наявність вибору, а це вже залежить від індивіда [5, с. 12].

На бачення Соссюром мови, як математично суворої системи, вплинув раціоналізм XVII–XVIII ст. Для раціоналізму характерною була ідея умовності, довільності мови та порівняння мови з системою математичних знаків. Згідно з Соссюром, мова – це точна система, і її теорія має бути такою ж точною. У вирішенні основних мовознавчих проблем про природу, сутність і специфіку мови на Соссюра вплинули ідеї французьких соціологів-позитивістів.

І як наслідок, методологічна установка на об'єктивність вивела за рамки досліджень у структуралізмі мовну особистість, суб'єкт, який трактувався як дещо залежне, похідне від функціонування об'єктивних структур.

З кінця 60-х – початку 70-х років відбувається перехід до нового етапу розвитку структуралізму – постструктуралізму. Знання позбавляється ореолу об'єктивності, трактується як осередок соціальних і політичних сил, як втілення стратегій влади, примусів і спонукань. Одним з головних завдань постструктуралізму є виявлення за всіма культурними продуктами та мисленнєвими схемами мови влади та влади мови.

Близькими до поглядів О. Потебні були погляди постмодерніста Ж. Дерріди про несумісність абстрактних філософських сутностей «буття», «річ у собі», «істина» з природою мови, бо не вписувалися у світ «скаліченої» філософією справжньої мови, бо вони ілюзорні, а єдина реальність – це текст.

Аналізуючи зв'язок історичних форм мови, Дерріда виявляє такі механізми взаємного впливу історично передуючих, сучасних та потенційних майбутніх текстів, які свідчать про відсутність одномірності, гомогенної стерильної єдності. Тексти наповнені відмінностями, оскільки минулі залишають свої сліди в сучасних текстах, а майбутні – накреслюють свої контури. Тому сучасний текст не тотожний собі, бо має непомітні сліди попередніх і контури майбутніх.

Одна з робіт Ж. Дерріди «Про граматику» (1967) розкриває такий спосіб філософської роботи, як деконструкція. Сутність його – у виявленні в текстах опорних понять і шару метафор, що вказують на самототожність тексту, на сліди його перегукувань з іншими текстами. Головне завдання деконструкції (операції «розбирання» і «збирання») – показати у будь-якого роду текстах значущість позасистемних, маргінальних елементів.

На протигагу виключенню суб'єкта в структуралізмі постструктуралізм висуває тезу про «включеність» бажань суб'єкта у процес означування явищ і процесів.

Проблемами мови переймається й сучасна комп'ютерна наука, яка не тільки більш суворо аналізує елементи, форми думки та мови, що головним чином досліджували неопозитивісти, але й таких цілісних утворень, як тексти, документи тощо. Об'єктивною потребою практики (наприклад, проблеми створення систем штучного інтелекту, створення інтелектуального інтерфейсу людина – ЕОМ) у такому аналізі стала філософія в рамках свого напрям – герменевтика [3].

Представник новітньої герменевтики Г. Гадамер у своєму трактаті «Метод та істина» слушно наголосив на тому, що саме вживання мови навантажене важкостями та вартісною оцінкою. Вдала словесна знахідка відіграє як у науковій, так й у професійній діяльності, виключну роль, у мові закладені основні механізми формування досвіду: мова задає схеми професійної орієнтації [4, с. 28].

Так само стверджувально на формуючій функції мови наголосував Р. Кісь: «Мова не тільки «оформлює» думку, але й *формує* її, не тільки «впливає» на глибинні матриці етноменталітету, але й безпосередньо входить

у сам процес «відливання» цих матриць; є не тільки *інструментом* спілкування чи нашого внутрішнього діалогізму (Р.К.), але й дійовим чинником сенсоутворення (сенсонаповнювання, осмислювання, тлумачення) і в когнітивних процесах, і в реальних ситуаціях міжособової взаємодії та комунікативної поведінки. [8, 15].

Тема комунікації – разом з мовними складовими – невід'ємна частина філософсько-соціальної картини суспільних систем у цілому. Німецький філософ Ю. Хабермас став автором тези про дві моделі мовного вживання, що повною мірою можна віднести до характеристики мови науки: «Ми або говоримо про те, що має або не має місця, чи говоримо щось комусь іншому, так що останній розуміє те, що говориться». Отже, здійснюється відмінність між комунікативним і когнітивним мовним вживанням. У когнітивному варіанті такого вживання передбачається, що виникає відношення між тим, що говориться, і об'єктивним станом справ [14, 39]. Мова повертає комунікацію в науці на підґрунтя відкритості, вільних дискусій, раціоналізації.

Ще одне концептуальне вирішення аналізованої проблеми міститься в теорії мовних актів Дж. Сьорля, який запропонував подвійний розгляд проблеми «світів», зазначивши, що слова мають відповідати світові, а світ – словам. Таке пристосовування розмежовує мовні акти: констатацій, описів, тверджень, пояснень (пристосування слів до світу) і вимог, наказів, обіцянок (пристосування світу до слів) [10, с. 232]. Подібне розмежування у сфері науки має відносний характер. З одного боку, акти пристосування світу до слів отримують пріоритетне місце, оскільки артикуляція наукових інтересів становить сутність наукової діяльності. З іншого боку, слова не тільки пристосовуються до світу (світу науки), але й імітують реальність, заміщують її вербальними образами. Отже, мова науки є таким самим органічним і необхідним елементом спілкування і діяльнісного самовираження, як і будь-яка мова поведінки чи мова діяльності.

На трактовці американськими соціолінгвістами самої сутності мови, підхід до основних методологічних проблем мовознавства – мова та мислення, мова і суспільство, мова і мовлення, мова і культура відбито їх філософську орієнтацію. Вірність біхевіористським традиціям американської лінгвістики видно в односторонньому підкреслюванні поведінських аспектів мови, у баченні мови як певної форми поведінки.

Усі розглянуті вище лінгвістичні школи ставили за мету вивчати мови в самій собі. Тільки цей порівняно новий напрям у мовознавстві «американська соціолінгвістика» став демонструвати тісний зв'язок з іншими науковими дисциплінами і тим самим сформував сучасну тенденцію – вивчати мову одночасно з соціальними чинниками.

Сьогодні новий погляд на проблему мови науки формує теорія дискурсу [16]. Традиційна увага до дослідження мови науки змінила свій вектор на сприйняття наукового знання як результату пізнавальної діяльності суб'єктів науки, на принципову діалогічність як форму існування цієї діяльності. Суб'єкт наукового дискурсу переводить мову смислів на мову текстових і мовних значень. Сучасний погляд на науковий дискурс, однак, сягає своїм корінням французьких структуралістів і постструктуралістів, і, насамперед, особистості М. Фуко, який описував дискурс як соціальну практику, що складається з висловлювань, а послідовність висловлювань утворює дискурсивні формації, співвідносні зі сферами знання (економіка, політика тощо).

Проблематика дискурсу і філософії мови пов'язані нерозривно в усіх роботах французьких дослідників як

історично, так і концептуально (М. Фуко, А. Греймас, Ж. Дерріда, Ж. Лакан та ін.). Аналізуючи їх роботи, дослідники дискурсу відзначають незмінну увагу філософів до проблеми суб'єкта в дискурсі, характеру його мовної поведінки і його свідомості у процесі створення та інтерпретації дискурсу, як віддзеркалення досвіду, перенесеного в мову.

Дійсно, спостереження над науковим словом у текстах науки державного управління виявляють «відбитки» когнітивно-дискурсивної діяльності адресанта, утворення дискурсивних смислів у ході народження нового знання; діалогів між старим і новим знанням; актуалізації знань, що є підґрунтям індивідуальної концептуальної картини світу адресанта; переосмислення деяких з них; підбору текстових і мовних одиниць, здатних відбити ці народжені дискурсивні смисли.

Сьогодні лінгвістами визнано діалогічну сутність дискурсивних дій, які розцінюються як обов'язковий етап процесу формування нового знання.

Суб'єкт, створюючи науковий текст, піддається коректуванню структури власної мовної особистості; простежуються процеси насичення її додатковими смислами за рахунок долучення (при викладі наукової концепції) знань з інших сфер пізнання (філософії, історії, соціології, літератури тощо); формується індивідуальний стиль та особлива мова – мова науки.

Такий підхід дає можливість зануритися в дискурсивний простір ученого та дозволяє зрозуміти, як народжується наукова думка, як набуває мовної форми, які мовні утворення супроводжують об'єктивізацію когнітивних структур і визначають дискурсивну стратегію автора (ученого).

Отже, сучасний науковий текст – відносно завершене наукове знання, що є структурованим відповідно до розробленої автором концепції, об'єктивованої синкретичною системою загальнономовних та ідіостилістичних засобів.

☞ З часів Аристотеля і до сьогодні мова науки залишається одним з основних повноправних і самостійних об'єктів дослідження.

Для науки державного управління лінгвістичні пошуки філософії важко переоцінити: без мови неможливе функціонування і самого управлінського світу, і його науки. Разом з тим, тематичний простір досліджень мови характеризується відсутністю одностайного розподілу уваги дослідників між мовними та немовними об'єктами. Зосередженість учених на теорії комунікативної діяльності (моделі) або на засобах комунікації (друковані, електронні) часто позбавляє уваги мовний їх вміст.

Слово, як головний інструмент наукового мислення, потребує вивчення, головним чином, через посередництво слова, що неминуче прирікає науковий продукт на суб'єктивність і беззаперечну його відносність. Тому, об'єктом лінгвістичного дослідження в науці державного управління виступають не мовні витвори і навіть не мовна діяльність, а мовна система ідіолекта суб'єкта і його мовна компетенція. У мовнопрактичній діяльності управління сприйняття різноманітної інформації структурується у різноманітні системи, модельно-раціональні стереотипи, і одне з найважливіших місць серед них посідає мова.

Література.

1. Березин Ф. М. История лингвистических учений / Березин Ф. М. – М. : Высшая школа, 1975. – 304 с.
2. Витгенштейн Л. Философские исследования / Витгенштейн Л. // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 16. – М., 1985. – С. 79–128.

3. Винер Н. Человек управляющий / Винер Н. – СПб. : Питер, 2001. – 288 с. – (Серия «Психология-классика»).

4. Гадамер Г.- Г. Актуальность прекрасного / Гадамер Г.- Г. – М. : Искусство, 1991. – С. 527.

5. Грецкий М. Н. Французский структурализм / Грецкий М. Н. – М. : Наука, 1971. – 161 с.

6. Дейк Т. А. ван. Принципы критического анализа дискурса / Дейк Т. А. ван. // Перевод и лингвистика текста. – М., 1994. – С. 169–217.

7. Лабащук М. Слово в науке и искусстве: научное и художественное осмысление феноменов вербального мышления / Лабащук М. – Тернополь : Підручники и посібники, 1999. – 272 с.

8. Кісь Р. Думка і культурна реальність (від Олександра Потебні до гіпотези мовного релятивізму) / Р. Кісь – Львів : Літопис, 2002. – 304 с.

9. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки / Рюс Жаклін ; [пер з фр. В. Шовкун]. – К. : Основи, 1998. – 669 с.

10. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов / Серль Дж. Р. // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 17. – Теория речевых актов. – М. : Прогресс, 1986. – С. 170–195.

11. Фаренік С. А. Логіка і методологія наукового дослідження / Фаренік С. А. // Наук. – метод. посіб. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 340 с.

12. Філософія: [навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / І.В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрушенко та ін.; За ред. І. Ф. Надольного]. – К. : Вікар, 2001. – 457 с. – (Вища освіта XXI століття).

13. Философские основы зарубежных направлений в языкознании : [зб. наук. праць]. – М. : Наука, 1977. – 293 с.

14. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / [Пер. с нем. под ред. Д. В. Складнева, послесл. Б. В. Маркова]. – СПб.: Наука, 2000. – 380 с.

15. Чудинов А. П. Политическая лингвистика (общие проблемы, метафора): Учебное пособие / Чудинов А. П. – Екатеринбург: Уральский гуманитарный институт, 2003. – 194 с.

16. Dijk T. A. Discourse, opinion and ideologies / Dijk T. A. // Discourse and Ideologies. – Clevedon, 1996 / – P. 7–37.

УДК 351.9:303

Анатолій Рачинський

СУТНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПІДХОДІВ

Конкретизовано зміст публічного контролю у контексті сучасних дослідницьких підходів. Запропоновано визначення публічного контролю як важливого інструменту демократичного суспільства, покликаного оптимізувати систему діяльності органів державної влади. Визначено публічний контроль як важливий соціальний інститут нагляду громадян за діями дер-

© Рачинський А.П., 2011.